

Halime **Kökçe**
karakashalime@gmail.com

CHP ve Dostları

TÜRKİYE'DE ÖZELLİKLE 2013'TEN İTİBAREN MUHALEFETİN, DHKP-C, PKK VE FETÖ GİBİ TERÖR ÖRGÜTLERİNE SİYASİ ALAN AÇAN, BU YAPILARIN YENİ MEDYA MECRALARINI KULLANMAK SURETİYLE GENİŞLETTİKLERİ PROPAGANDALARINI MEŞRULAŞTIRAN, DEVLETİN GÜVENLİK KURUMLARININ EYLEMLERİNİ SORUNSALLAŞTIRAN, BUNA MUKABİL TERÖR ÖRGÜTLERİNE KARŞI YAPILAN OPERASYONLARI "SİVİL KATLİAMI" İFADESİYLE NİTELEYEN BİR TUTUM İÇİNDE OLDUĞU GÖRÜLÜYOR.

Siyasi konuların toplumun gündeminde olduğu, tartışıldığı, ideolojik farklılıkların siyasi partiler aracılığıyla temsil edildiği, sivil toplumun güçlü olduğu toplumlar, demokratik açıdan yetkindir. Demokrasinin şekli şartlarının yanında iletişim kanallarının çeşitliliği ve toplumun bizatihi "politik" olması demokrasinin gelişkinliğini gösterir. Öyle ki zaman zaman, şikayetle, "kutuplaşma" olarak tanımladığımız durum bile demokrasi adına iyiye işaretler.

Ancak her şey gibi bunun da dozu, kararı vardır. Ülke bütünlüğünü, toplumsal barışı, ulusal güvenliği alakadar eden hususlarda siyaset sertleşiyorsa daha doğrusu bu gibi konular siyasi rekabete malzeme ediliyorsa orada bir sorun vardır. Bunun ayırımını yapmak her zaman kolay olmayabilir. Lakin özellikle Türkiye örneğinde, bizatihi ulusal güvenlikle ilgili dış politika konularının iktidar partisini yıpratmak adına sıklıkla muhalefet meselesine indirgendiliğini söyleyebiliriz.

2023 Sınanma Yılı

Bu yazıda, söz konusu durumun son 5-10 yılda yaşadığımız

dönüşümle alakasını kurmaya ve 2023'te yapılacak cumhurbaşkanlığı ve milletvekilliği seçimine olası etkilerini izaha çalışacağım. Türkiye 14 Mayıs 1950'deki seçimle birlikte çok partili hayata geçişinden sonraki en önemli hükümet sistemi değişikliğini 16 Nisan 2017'de yaşadı. 2017'ye kadar, anayasal düzeni ortadan kaldıran askeri darbelerle malul vesayetçi bir parlamenter sistem ile yönetildik. 2017'de ise hükümet kurma zaafında, koalisyon zaruretinden arındırılmış güçlü ve hızlı hareket etme prensibini önceleyen Cumhurbaşkanlığı Sistemi'ne geçtik.

Türkiye'nin içinde bulunduğu özgün koşullar ve maruz kaldığı saldırıların da halkın bu değişime onay vermesinde kuşkusuz etkisi olmuştur. Ancak bu sadece bizim kendi iç politik meselelerimizin tesiriyle alınmış bir karar değildi. Dünyanın gittiği yön, uluslararası ilişkilerin yeni dinamikleri, bölgemizdeki meydan okumalar, Batı'da yükselen aşırı sağ gibi etmenler de Türkiye'nin tam zamanında böyle bir karar almada etkili oldu diyebiliriz. Son tahlilde 16 Nisan 2017'de halk, sistem değişikliğine evet dedi ve ardından yapılan 24 Haziran 2018 seçimi yeni sistemin ilk deneyimi oldu.

Her yenilik gibi bu da beraberinde bazı değişiklikleri getirdi. Bugün 2023 seçimlerini konuşmaya "Kimler kimlerle ittifak yapar" cümlesiyle başlamamızın sebebi de bu işte.

Bu konuya geçmeden önce yeni sistemin henüz anayasal hüviyet kazanmadan gerçekleşen ilk uygulamasının, Ekmeleddin İhsanoğlu'nun CHP'nin cumhurbaşkanı adayı olduğu 2014 seçimleri olduğunu da hatırlatalım. 10 Ağustos 2014'te, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ilk kez doğrudan halk tarafından seçildi. Cumhurbaşkanlığı kurumunun siyaset üzerinde bir vesayet aracı olarak kurgulandığı, cumhurbaşkanı adayının eşinin başörtülü olmasının dahi muhtıra sebebi sayıldığı günler dikkate alınırsa cumhurbaşkanını halkın seçmesi Türk demokrasisindeki önemli normalleşme adımlarından birisi sayılabilir.

"Çatı Aday'dan Dostlarla İktidar" Formülüne

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu her ne kadar başkanlık sistemine "tek adamlık" ithamıyla karşı çıkmış olsa da Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın karşısına kendisi çıkmayıp 2014'te Ekmeleddin

İhsanoğlu'nu çıkartarak, 2018'de ise Abdullah Gül'e teklif götürerek en başından beri yeni sistemin ruhuna uygun hareket etmiştir. "Çatı aday" taktiği, "Seni başkan yaptırmayacağız" söylemi, "Hayır Platformu" nun kurulması ve Erdoğan ismini "otokrat lider" olarak lanse etme çabası, CHP'nin aynı anda sağa ve sola açılma ve muhalefeti birleştirme stratejisinin bir sonucu oldu. 2017'de başkanlık sisteminin anayasal bir zemine oturması ve ittifak siyasetinin yasallık kazanması, CHP'nin Kılıçdaroğlu ile birlikte geçirdiği değişimle de uyum gösterdi.

Muhalefeti Birleştirme Stratejisi

2023 seçimleri için bugünden başlayan markaja alma faaliyetlerine geçmeden önce yazının en başında değindiğimiz konuya geri dönelim ve yeni sistemle uyumlu gibi gözükken muhalefeti birleştirme stratejisinin sosyolojik gerçeklikle ne kadar bağdaşabileceğine bakalım. Siyasette meşru aktörler en marjinal fikirleri dahi savunabilirler. Halkta karşılığı olmayan fakat siyaseten dar bir

grubun temsilcisi olduğu ayrılıkçı fikirleri ile bilinen partiler olmuştur, halen de mevcuttur. Fakat şiddeti bir siyasi enstrüman olarak kullanmak ise dünyanın hiçbir yerinde meşru görülmez.

Türkiye'de özellikle 2013'ten itibaren muhalefetin, DHKP-C, PKK ve FETÖ gibi terör örgütlerine siyasi alan açan, bu yapıların yeni medya mecralarını kullanmak suretiyle genişlettikleri propagandalarını meşrulaştıran, devletin güvenlik kurumlarının eylemlerini sorunsallaştıran buna mukabil terör örgütlerine karşı yapılan operasyonları "sivil katliamı" ifadesiyle niteleyen bir tutum içinde olduğu görülüyor.

Marjinal eğilimleri siyasetin merkezine taşıyacağı ve siyasetin merkezini güçlendireceği öngörülen Cumhurbaşkanlığı Sistemi'nde katı ideolojik tutumların, kimlikçi siyasetlerin tek başlarına başarı gösteremeyeceği muhakkaktır. Ancak muhalefet, örgütlü yapıların istikrarsızlaştırma kabiliyetini kullanmış, bunun yol açacağı siyasi maliyeti ise iktidar partisini ve liderini otokratlıkla suçlamak suretiyle dengelemeye çalışmıştır. Bir zamanlar Kürtçe'yi yasaklayan

partiyken bugün HDP ile ittifak yapar konuma gelmiş, başörtülü milletvekilini TBMM'den kovdururken bugün Parti Meclisi'ne başörtülü üye almış bir partidir CHP.

Başörtüsü ile eğitim ve çalışma hakkı gibi en temel insan hakkı konusunda görece demokratik yönelim içine girerken bir taraftan da terör örgütlerinin söylemlerini siyasetin merkezine taşıyarak bir anlamda meşru alanı gayri-meşru alanın kaldırıcı yapmıştır. Türkiye'de muhalefetin son 7 yıllık performansının özeti budur. Siyasi partilerin yan yana gelişlerinde de aynı formül uygulanmıştır. Muhalefetin ittifak stratejisi bu yaklaşım üzerine kurulmuştur.

"Dostlarla İttifak" İktidar Getirir mi?

Önümüzdeki cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimi "2023 seçimleri" şeklinde anılıyor. Erkene alınma olasılığı tartışılırken dahi "2023 seçimleri" diyoruz. Öyle demeye devam edelim çünkü 2023, başka hususlarda da öneme haiz bir tarih. Çünkü tüm dünyayı etkileyen pandeminin

İstanbul ve Ankara seçimleri, CHP'de bir başarı hikayesi olarak sunulsa da, sıra icraata gelince belediye başkanlarının çizdiği başarısız tablo, CHP açısından bir olumsuzluk. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İstanbul Belediye Başkanlığı ile başlayan başarılı icraatlarının onu bugünlere getirdiği gerçeği üzerine kurulan yerel seçim başarısının genel seçime taşınabileceği iddiası, CHP için hayalden öteye geçmeye benzemiyor.

sebepler olduğu ekonomik daralma ile baş edebilmek için gerekli bir zaman vadediyor 2023. Aynı zamanda mevcut siyasi partilerin kendilerini dünya siyasetindeki gelişmelere göre güncelleyebilmeleri, yeni ittifak ve kombinasyon ihtimallerini görebilmeleri ve kurulan ya da kurulacak yeni partilerin seçmene kendilerini anlatabilmeleri için de yeterli bir zaman dilimi var önümüzde. Peki mevcut konjonktür, muhalefet partileri ve Cumhur İttifakı için nasıl fırsatlar sunuyor ya da handikaplar taşıyor?

CHP'den başlayalım. İstanbul ve Ankara'nın 24 yılın ardından AK Parti'den alınmış olması CHP camiasına ciddi bir başarı duygusu yaşattı. 2013 Gezi kalkışması ile açığa çıkan şiddete meyyal sıkışma hali bir nebze de olsa rahatladı. Bu sonuç en çok da genel başkanlık koltuğuna bir FETÖ operasyonu ile oturtulduğu yönünde kuşku olan Kemal Kılıçdaroğlu'nu rahatlatmıştı. Zira CHP'nin başına geçtiği günden itibaren girdiği her seçimi kaybeden bir genel başkan iken İstanbul ve Ankara'nın alınması Kılıçdaroğlu'nun hanesine başarı olarak yazıldı. Kendisinin aday dahi olmayışı partililerce, özellikle de Muharrem İnce tarafından eleştirilen Kılıçdaroğlu'nun tam da bu taktik ile CHP'ye kazandırdığı görüldü. Muharrem İnce gibi ulusalcı CHP'lilere göre ise burada kazanan CHP falan değildi. Zaten ortak bir "ajans siyaseti" takip ettikleri söylenen muhalefetin amacı da kazanmak değil kaybettirmektir.

Bu yüzden son kongresi içeriden çok eleştirilse de Kemal Kılıçdaroğlu, 2023 seçimlerine bu stratejiyle hazırlanacaktır. Zaten "Dostlarımızla kazanacağız" cümlesi bu stratejinin ifadesidir.

Peki bu mümkün mü? Yerel seçimle cumhurbaşkanlığı seçiminin dinamiklerinin birbirinden farkını bilmeyen biri için pek tabii mümkün. Ancak hem içinden geçtiğimiz hassas süreçlerin hem de gelecek projeksiyonlarımızın iyi anali-

İYİ Partili yöneticilerin Cumhur İttifakı'na katılma şartı olarak öne sürdükleri "başkanlık sisteminden yeniden parlamenter sisteme geçiş" artık halkı ikna edebilecekleri bir siyaset değil. Zira özellikle son süreçte hükümetin başarılı yönetiminde başkanlık sisteminin çok avantajı oldu ve halkın ekseriyeti hükümeti bu süreçte başarılı buldu.

ziyle anlayabileceğimiz farklılıklar var. Bir kere CHP'nin bugüne kadar devam ettirdiği dış politikadaki tutumu çok net olarak mahkum edildi. Gerek Suriye'nin kuzeyinde, gerek Libya ve Doğu Akdeniz'de CHP'nin ülkenin siyasi-ekonomik bağımsızlığı ve güvenlik ihtiyacını önemsemeyen hatta Türkiye muarız ülkelerin söylemlerini tekrarlayan bir tutum içinde olması 2023 seçimlerinde Türkiye'nin dümeninin kime emanet edilmeyeceği noktasında bir cevap barındırıyor.

İstanbul ve Ankara seçimleri, her ne kadar bir başarı hikayesi olarak sunulsa da, sıra icraata gelince CHP'li belediye başkanlarının çizdiği başarısız tablo, CHP açısından bir olumsuzluk. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İstanbul Belediye Başkanlığı ile başlayan başarılı icraatlarının onu bugünlere getirdiği gerçeği üzerine kurulan yerel seçim başarısının genel seçime taşınabileceği, CHP için hayalden öteye geçmeye benzemiyor. Çünkü özellikle İmamoğlu, kendi seçmeni tarafından bile, çok şişirildiği için kısa sürede patlayan başarısız bir figür olarak görülme-ye başlandı.

CHP'nin en önemli başarısı İYİ Parti ve HDP'yi yan yana getire-

biliyor olmasıydı. Bu artık eskisi kadar kolay olmayacak. Çünkü HDP ile yapılan ittifak üzeri örtülemez kadar görünür oldu. Bunu ne İYİ Parti taşımak istiyor ne de HDP. Hatta HDP gizli saklı bir ilişki içinde olmayı kendine hakaret sayarak İYİ Parti ve CHP'ye meydan okuyor.

Bunların yanı sıra bir de Muharrem İnce faktörü var. İnce, Kılıçdaroğlu karşısında başarı gösteremese de kendisini bir alternatif siyasi aktör haline getirdi ve yönelttiği eleştiriler ile CHP'nin mevcut yönetiminden rahatsızlık duyan kitlenin sesi oldu. İnce sayesinde CHP'de parti içi demokrasi olmadığı, aksine Kılıçdaroğlu ve ekibinin partiyi baştan aşağı tek elden dizayn ettiği anlaşıldı. Bir taraftan olumsuz gözükene bu durum, 2023 için kurulacak ittifaklar ve cumhurbaşkanı adayı noktasında Kılıçdaroğlu'nun elini rahatlatıyor. Ona Abdullah Gül seçeneğini masaya getirme imkanı veriyor. Ve tabii ki "dostlarımız" diye tabir ettiği yeni partiler ve isimlerle ittifak seçenekleri sunuyor.

İYİ Parti-CHP İttifakı Devam Eder mi?

Gelelim İYİ Parti'ye. Uzun zamandır CHP ve HDP ilişkisi İYİ Parti için sorunlu bir alan olarak ortaya çıkıyor. Bu ilişkinin artık gizlenemez olmasının yanında hem genel başkan ve sözcüleri nezdinde CHP-HDP ilişkisi onaylandı hem de zaten HDP, İYİ Partili vekillere "Bizim sayemizde o sıralarda oturuyorsunuz" demek suretiyle ittifakin önemli ortağının HDP olduğunu açığa çıkardı.

Ayrıca Suriye'nin kuzeyinde bir PKK devleti kurma noktasında ABD'nin niyeti ortadayken, Libya ve Doğu Akdeniz konularında Türkiye'nin haklılığı bu denli aşikar iken İYİ Parti'nin CHP ile ortaklaşabildiği başlıklar hayli azalmış gözüküyor. Buna Meral Akşener'in Ayasofya çıkışını da ekleyebiliriz. İYİ Partili yöneticilerin Cumhuriyet İttifakı'na katıl-

Muharrem İnce, Ankara'da bir otelde düzenlediği basın toplantısında, 4 Eylül'de Sivas'tan "Bin Günde Memleket Hareketi" başlatacağını açıkladı. (13 Ağustos 2020)

"Türkiye'nin güzel günleri" diye sundukları dönem, aslında Türkiye kendini bulup ayak bağlarından kurtuldukça elde ettiği başarılarla engellenecek olmaya çalışanlardan müteşekkil. Üstelik bugün Türkiye tam da bu unsurlara karşı bir bağımsızlaşma mücadelesi yürütürken yeniden o eski günlere dönme vaadi, içeride değil de daha çok dışarıda taraftar bulacak türden.

ma şartı olarak öne sürdükleri "başkanlık sisteminden yeniden parlamenter sisteme geçiş" ise artık halkı ikna edebilecekleri bir siyaset değil. Zira özellikle son süreçte hükümetin başarılı yönetiminde başkanlık sisteminin çok avantajı oldu ve halkın ekseriyeti hükümeti bu süreçte başarılı buldu. Zaten sitem değişikliği, halkın onayına sunulan ve uzun prosedür gerekleri olan bir süreç. Zanimca İYİ Parti'yi HDP'nin esas oğlan gibi konumlandığı bir ittifak ortaklığı ne tatmin edecektir ne de İYİ Parti böyle bir ortaklığı taşıyabileceklerdir.

SP, DEVA ve GP

Vaktiyle AK Parti hükümetlerinde görev almış olan Ali Babacan ve Ahmet Davutoğlu'nun kurdukları partiler ise AK Parti içindeki bir tabanı değil zaman içinde bu isimler etrafında klikleşmiş az sayıda kişi ve çevresine yaslanan bir çıkar grubunu temsil etmenin ötesine geçecek kabiliyette gözüküyor. Bir kere kendilerini müstakil, pozitif bir siyasi söylemle ortaya koymuş değiller. Bir iki puan tırtıklamak, tıpkı şimdiki kadar İYİ Parti ve SP'nin yaptığı gibi kaybet-tirmek gayesiyle siyaset arenasına çıktıkları anlaşılıyor.

"Türkiye'nin güzel günleri" diye sundukları dönem, aslında Türkiye kendini bulup ayak bağlarından kurtuldukça elde ettiği başarılarla engellenecek olmaya çalışanlardan müteşekkil. Üstelik bugün Türkiye tam da bu unsurlara karşı bir bağımsızlaşma mücadelesi yürütürken yeniden o eski günlere dönme vaadi, içeride değil de daha çok dışarıda taraftar bulacak türden. Türkiye'nin küresel ölçekte elde ettiği kazanımlardan koparak eski Türkiye özlemiyle yanıp tutuşan CHP ile yan yana gelmeleri de daha çok dışarıyla ilişkili gibi görünüyor. Sonuçta 2023'e doğru CHP ve dostlarını hem reel düzlemde hem de etik düzlemde zor sınavlar bekliyor. **■**